

Програма «Фізична культура та спорт на 2019 - 2021 роки»

Мета програми

Розвиток фізичної культури і спорту в місті, створення умов для залучення широких верств населення міста до масового спорту, максимальної реалізації здібностей обдарованих дітей та підлітків у дитячо-юнацькому, резервному та спорті вищих досягнень, популяризація здорового способу життя.

Склад проблем, шляхи і способи її розв'язання

На теперішній час у місті Запоріжжі культивується 68 видів спорту, з яких 31 є олімпійськими. Спортивною роботою охоплено 22,1 тис. осіб, з них 10,5 тис. осіб у дитячо-юнацьких спортивних школах різних форм власності, що становить 15% від загальної чисельності дітей віком від 6 до 17 років. Фізкультурно-оздоровчою роботою охоплено 95,5 тис. населення, що становить 12 % від загальної чисельності мешканців міста. Спортивно-масову та фізкультурно-оздоровчу роботу з усіма верствами населення проводять 1575 висококваліфікованих фахівця галузі.

В місті Запоріжжі для занять фізичною культурою та спортом мешканці міста мають у своєму розпорядженні 395 спортивних майданчиків, з них 46 зі штучним покриттям та 34 з тренажерним обладнанням; 16 тенісних кортів; 39 футбольних полів; 247 приміщень для фізкультурно-оздоровчих занять; 6 плавальних басейнів; 15 стрілецьких тирів; палац спорту.

Для забезпечення заняттями фізичною культурою і спортом для громадян міста працює мережа фізкультурно-спортивних закладів різних форм власності:

- 35 дитячо-юнацьких спортивних школи;
- школа вищої спортивної майстерності;
- обласний спортивний інтернат;
- 35 підприємств, установ, організацій, які проводять фізкультурно - оздоровчу роботу в режимі робочого дня та у вільний від роботи час;
- 48 приватних клубів оздоровчої спрямованості.

Розроблення міської цільової програми зумовлено кризовою ситуацією у сфері фізичної культури і спорту, яка характеризується такими чинниками:

- відсутність спортивної бази, здатної задовольнити потреби населення у щоденній руховій активності;
- невідповідність потребам населення послуг, що надаються засобами фізичної культури і спорту;
- низький рівень ресурсного забезпечення дитячо-юнацького спорту та неефективне залучення позабюджетних коштів;

- низький рівень пропаганди здорового способу життя;
- невисока престижність професій у сфері фізичної культури і спорту, низький рівень матеріального заохочення працівників бюджетного сектору цієї сфери;
- недостатні соціально-побутові умови для підготовки спортсменів до міжнародних змагань.

Для розв'язання проблем, які склалися у м. Запоріжжя у галузі «Фізична культура і спорт» передбачається здійснити комплекс заходів, спрямованих на створення умов:

- для залучення до занять фізичною культурою та спортом усіх верств населення та популяризації здорового способу життя;
- для запровадження заходів з підтримки дитячо-юнацького спорту;
- для збільшення престижності професії у галузі;
- для підготовки спортсменів міста до міжнародних змагань;
- для підготовки та участі футбольної команди «Металург» у чемпіонаті України.

Розв'язання проблем у галузі «Фізична культура і спорт» міста здійснюється шляхом:

- 1) організації та проведення районних та міських спортивно-масових заходів з видів спорту з усіма верствами населення, відрядження переможців міських змагань та збірних команд міста з видів спорту на обласні та всеукраїнські змагання, підготовки спортивного резерву та підвищення спортивного рівня вихованців дитячо-юнацьких спортивних шкіл, утримання комунальних установ;
- 2) впровадження системи заохочення та стимулювання роботи фахівців фізичної культури і спорту;
- 3) популяризації здорового способу життя та подолання стану суспільної байдужості до здоров'я нації за рахунок впровадження соціальної реклами в усіх засобах масової інформації;
- 4) проведення реконструкцій, капітальних та поточних ремонтів приміщень, будівель та спортивних споруд дитячо-юнацьких спортивних шкіл, комунальних установ та підприємств;
- 5) залучення інвестицій;
- 6) оновлення матеріально-технічної бази дитячо-юнацьких спортивних шкіл, комунальних установ та підприємств;
- 7) взаємодії з громадськими організаціями фізкультурно-спортивної спрямованості;
- 8) удосконалення процесу відбору обдарованих дітей для подальшого залучення їх до системи резервного спорту;
- 9) популяризація принципів олімпізму, виховання підрастаючого покоління на прикладах спортивних досягнень видатних спортсменів Запорізького краю;

10) надання фінансової підтримки комунальним підприємствам спортивної спрямованості.

Завдання і заходи

З метою залучення до занять фізичною культурою та спортом усіх верств населення заплановано організацію та проведення районних, міських та всеукраїнських спортивно-масових заходів.

Для покращення результатів виступу збірних команд міста з видів спорту на змаганнях різних рівнів заплановано відрядження збірних команд міста на змагання.

З метою підняття престижності професії, найкращим тренерам-викладачам дитячо-юнацьких спортивних шкіл запланована виплата премій міського голови за підготовку спортсменів високого рівня.

Для підготовки спортивного резерву та підвищення спортивного рівня вихованців дитячо-юнацьких спортивних шкіл передбачається проведення навчально-тренувальних зборів та відрядження спортсменів на змагання.

З метою виконання завдання по утриманню приміщень спортивних споруд в належному стані заплановано проведення проектно-вишукувальних робіт, поточних та капітальних ремонтів, реконструкції об'єктів фізичної культури і спорту.

З метою приведення матеріально-технічної бази дитячо-юнацьких спортивних шкіл та комунальних установ у відповідність до сучасних стандартів заплановано придбання спортивного обладнання та інвентарю.

Для забезпечення роботи комунального підприємства «Міський футбольний клуб «Металург» надається фінансова допомога на утримання спортивної інфраструктури та фінансова підтримка на проведення навчально-тренувальних зборів та участь футбольної команди «Металург» і команди U-19 у чемпіонаті України, придбання для команди спортивної форми та взуття, спортивного інвентарю та обладнання довгострокового використання, а також на проведення капітального ремонту спортивних споруд.

Державна допомога комунальному підприємству «Міський футбольний клуб «Металург» надається у вигляді операційної допомоги на утримання спортивної інфраструктури, яка включає витрати на персонал, матеріали, контрактні послуги, комунікації, електроенергію, обслуговування, орендну плату, адміністрацію тощо, але не включають амортизаційні відрахування та витрати на фінансування, що покриваються інвестиційною допомогою.

Комунальне підприємство «Футбольний клуб «Металург» відшкодує отриману державну допомогу на операційну діяльність в разі отримання операційного прибутку з урахуванням вимог чинного законодавства.

Обсяги та джерела фінансування

Фінансове забезпечення заходів Програми здійснюється за рахунок коштів бюджету міста в межах видатків на галузь, а також за рахунок інших джерел, не заборонених чинним законодавством з дотриманням вимог ст.10 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

Розмір державної допомоги комунальному підприємству «Міський футбольний клуб «Металург» на витрати, що пов'язані з використанням спортивної інфраструктури, дорівнює сумі необхідної для покриття чистої фінансової різниці між понесеними відповідними витратами та отриманими доходами.

Витрати на заходи, які передбачені Програмою, за розрахунками складають 151 609,582 тис.грн.

Очікувані результати, ефективність програми

1. Збільшити кількість населення, яке регулярно використовує засоби фізичної культури для проведення активного дозвілля та забезпечення здорового способу життя.

2. Збільшити кількість проведення спортивно-масових та фізкультурно-оздоровчих заходів в порівнянні з минулим періодом.

3. Збільшити кількість запорізьких спортсменів, що потрапили до складу збірної команди України і стали переможцями та призерами Чемпіонатів міста, області, України на 10%.

4. Створити належні умови для проведення навчально-тренувального процесу.

5. Стимулювати професійну майстерність тренерів-викладачів галузі.

6. Стовідсоткове збереження споруди та майна комунального підприємства «Міський футбольний клуб «Металург».

7. Привести матеріально-технічну базу ДЮСШ та комунальних установ у відповідність до сучасних стандартів.

8. Залучити підростаюче покоління на прикладах спортивних досягнень видатних спортсменів Запорізького краю до занять спортом.

9. Забезпечити високий рівень підготовки футбольної команди «Металург» до участі у чемпіонаті України.

Координація та контролю за ходом виконання програми

Головний розпорядник бюджетних коштів здійснює виконання та координацію запланованих міською програмою завдань та заходів і досягнення очікуваних показників, проводить аналіз і комплексну оцінку результатів виконання завдань та заходів програми, цільового використання коштів, готує звіти про хід виконання програми.

Додаток 1
до Програми «Фізична культура та спорт
на 2019 – 2021 роки»

Завдання і заходи
з виконання **програми «Фізична культура та спорт на 2019 - 2021 роки»**
(найменування міської цільової програми)

Найменування завдання	Найменування заходу	Головний розпорядник бюджетних коштів, виконавці	Джерела фінансування (бюджет міста, державний, обласний бюджет, інші)	Обсяги фінансових ресурсів, тис. грн. за роками			
				Всього	2019	2020	2021
1	2	3	4	5	6	7	8
Завдання 1							
Залучення до занять фізичною культурою та спортом усіх верств населення	Організація та проведення районних і міських спортивно-масових заходів з видів спорту з усіма верствами населення	Департамент спорту, сім'ї та молоді міської ради, федерації видів спорту	Бюджет міста	3 082,696	1 036,468	904,960	1 141,268
Разом за завданням 1				3 082,696	1 036,468	904,960	1 141,268
Завдання 2							
Покращення результатів виступу збірних команд міста з видів спорту на змаганнях різних рівнів	Відрядження збірних команд міста з видів спорту на змагання	Департамент спорту, сім'ї та молоді міської ради	Бюджет міста	750,362	252,700	244,962	252,700
Разом за завданням 2				750,362	252,700	244,962	252,700

Завдання 3						
Стимулювання професійної майстерності тренерів-викладачів дитячо-юнацьких спортивних шкіл	Виплати щомісячних міських премій тренерам-викладачам ДЮСШ зі стажем роботи до 3-х років	Департамент спорту, сім'ї та молоді міської ради	Бюджет міста	105,600	28,800	33,600
Разом за завданням 3				105,600	28,800	33,600
Завдання 4						
Відзначення преміями міського голови кращих тренерів-викладачів дитячо-юнацьких спортивних шкіл	Виплата премій міського голови кращим тренерам-викладачам ДЮСШ	Департамент спорту, сім'ї та молоді міської ради	Бюджет міста	43,920	14,640	14,640
Разом за завданням 4				43,920	14,640	14,640
Завдання 5						
Забезпечення утримання будівель та приміщень закладів фізичної культури та спорту у відповідності до санітарно-гігієнічних вимог	Проведення поточного ремонту дитячо-юнацьких спортивних шкіл	Департамент спорту, сім'ї та ради, КП «УКБ», КУ «ЗРФСК»	Бюджет міста	3 263,218	500,000	511,061
	Реконструкція об'єктів фізичної культури і спорту				1 611,235	465,108
	Проведення капітального ремонту приміщень департаменту				549,486	0,000
	Виготовлення проектно-кошторисної документації для реконструкції сезонного спортивного табору «Авангард» та витрати за рішенням господарського суду				840,218	0,000
					840,218	0,000
						0,000
						0,000
						2 252,157

	Проведення капітального ремонту об'єктів фізичної культури і спорту			6 432,447	0,000	438,212	5 994,235
Разом за завданням 5							
Завдання 6							
Підготовка спортивного резерву та підвищення спортивного рівня у дитячо-юнацьких спортивних школах	Проведення навчально-тренувальних зборів та відрядження учасників на змагання	Департамент спорту, сім'ї та молоді міської ради	Бюджет міста	26 824,508	9 525,301	7 773,384	9 525,823
Разом за завданням 6							
Завдання 7							
Оновлення матеріально-технічної бази закладів фізичної культури та спорту	Придбання спортивного обладнання та інвентарю	Департамент спорту, сім'ї та молоді міської ради	Бюджет міста	3 224,608	0,000	2 077,875	1 146,733
	Придбання спортивної форми та взуття			1 018,291	0,000	743,331	274,960
	Придбання спортивного інвентарю довгострокового користування			3 040,000	1 540,000	0,000	1 500,000
	Придбання іншого обладнання довгострокового користування			3 677,720	90,000	35,514	3 552,206
Разом за завданням 7							
Завдання 8							
Забезпечення роботи Комунального підприємства «Міський футбольний клуб	Надання фінансової підтримки комунальному підприємству «МФК «Металург»	Департамент спорту, сім'ї та молоді міської ради,	Бюджет міста	80 641,450	24252,200	26 543,031	29 846,219

«Металург»	в т.ч. надання фінансової допомоги на утримання спортивної інфраструктури (оплата праці з нарахуваннями, оплата комунальних та інших послуг, тощо)	КП «МФК «Металург»	40 510,197	11 926,136	13 136,924	15 447,137
Разом за завданням 8						
Завдання 9						
Виконання доручень депутатів обласної ради	Виконання доручень депутатів обласної ради	Департамент спорту, сім'ї та молоді міської ради	366,241	161,820	204,421	0,000
Разом за завданням 9						
Завдання 10						
Надання фінансової підтримки комунальному підприємству «Управління капітального будівництва»	Надання фінансової підтримки КП «УКБ» для оплати судових зборів	Департамент спорту, сім'ї та молоді міської ради, КП «УКБ»	12,604	12,604	0,000	0,000
Разом за завданням 10						
Завдання 11						
Придбання об'єктів нерухомого майна	Придбання об'єктів нерухомого майна	Департамент спорту, сім'ї та молоді міської ради	14 894,997	0,000	14 894,997	0,000
Разом за завданням 11						
			80 641,450	24252,200	26 543,031	29 846,219
			366,241	161,820	204,421	0,000
			366,241	161,820	204,421	0,000
			12,604	12,604	0,000	0,000
			14 894,997	0,000	14 894,997	0,000
			14 894,997	0,000	14 894,997	0,000

Завдання 12						
Проекти Громадського бюджету м.Запоріжжя	Проекти-переможці за кошти Громадського бюджету	Департамент спорту, сім'ї та молоді міської ради, КУ «ЗРФСК»	Бюджет міста	764,873	0,000	764,873
Разом за завданням 12						
			764,873	0,000	0,000	764,873
Разом за програмою						
			151609,582	40 415,472	54 885,096	56 309,014

Секретар міської ради

Г.Б. Наумов

Додаток 2
до Програми «Фізична культура та спорт»
на 2019 – 2021 роки»

Орієнтовні обсяги та джерела фінансування
«Фізична культура та спорт на 2019 – 2021 роки»
(найменування міської цільової програми)

	Обсяги фінансових ресурсів, всього	За роками виконання		
		2019	2020	2021
1	2	3	4	5
Бюджет міста	151 243,341	40 253,652	54 680,675	56 309,014
Державний бюджет	0	0	0	0
Обласний бюджет (інша субвенція)	366,241	161,820	204,421	0
Інші джерела*	0	0	0	0
Усього	151 609,582	40 415,472	54 885,096	56 309,014

* Інші джерела можуть включати гранти, власні кошти, залучені кредити, інші джерела, не заборонені чинним законодавством

Секретар міської ради

Г.Б. Наумов

Додаток 3
до Програми «Фізична культура та спорт
на 2019 – 2021 роки»

**Очікувані результати
виконання програми «Фізична культура та спорт на 2019 – 2021 роки»
(найменування міської цільової програми)**

Найменування завдання	Найменування показників виконання завдання	Одиниця виміру	Головний розпорядник бюджетних коштів	Значення показників у тому числі за роками			
				усього	2019	2020	2021
Залучення до занять фізичною культурою та спортом усіх верств населення	Кількість змагань	Одиниць	Департамент спорту, сім'ї та молоді міської ради	472	176	118	178
Покращення результатів виступу збірних команд міста з видів спорту на змаганнях різних рівнів	Кількість учасників	Особи	Департамент спорту, сім'ї та молоді міської ради	640	227	217	196
Стимулювання професійної майстерності тренерів-викладачів ДЮСШ	Кількість тренерів-викладачів	Особи	Департамент спорту, сім'ї та молоді міської ради	44	12	14	18
Відзначення преміями міського голови кращих тренерів-викладачів ДЮСШ	Кількість тренерів-викладачів	Особи	Департамент спорту, сім'ї та молоді міської ради	12	4	4	4
Забезпечення утримання будівель та приміщень закладів фізичної культури та спорту у	Кількість закладів, в яких плануються поточні ремонти	Одиниць	Департамент спорту, сім'ї та молоді міської ради	8	4	3	1

Відповідності до санітарно-гігієнічних вимог	Кількість об'єктів, на яких планується реконструкція	3	2	1	0
	Кількість закладів, в яких планується капітальний ремонт	5	1	1	3
	Кількість закладів, яким виготовлено проектно-кошторисну документацію для реконструкції	1	1	0	0
Підготовка спортивного резерву та підвищення спортивного рівня у дитячо-юнацьких спортивних школах	Кількість учасників спортивних заходів	16489	6159	4279	6051
Оновлення матеріально-технічної бази закладів фізичної культури та спорту	Кількість спортивного обладнання та інвентарю	4024	0	2553	1471
	Кількість спортивної форми та взуття	1182	0	670	512
	Кількість спортивного інвентарю довгострокового користування	51	44	0	7
	Кількість іншого обладнання довгострокового користування	13	10	2	1
	Особи	Департамент спорту, сім'ї та молоді міської ради			
	Одиниць	Департамент спорту, сім'ї та молоді міської ради			

Забезпечення роботи КП «МФК «Металург»	Відсоток надання фінансової підтримки	%	Департамент спорту, сім'ї та молоді міської ради, КП «МФК «Металург»	100	100	100	100
Виконання доручень депутатів обласної ради	Кількість закладів, які охоплені заходами	Одиниць	Департамент спорту, сім'ї та молоді міської ради	9	5	4	0
Надання фінансової підтримки комунальному підприємству «Управління капітального будівництва»	Відсоток надання фінансової підтримки	%	Департамент спорту, сім'ї та молоді міської ради, КП «УКБ»	100	100	0	0
Придбання об'єктів нерухомого майна	Кількість об'єктів придбаного нерухомого майна	Одиниць	Департамент спорту, сім'ї та молоді міської ради	25	0	25	0
Проекти Громадського бюджету м.Запоріжжя	Кількість проектів- переможців за кошти Громадського бюджету	Одиниць	Департамент спорту, сім'ї та молоді міської ради, КУ «ЗФРСК»	2	0	0	2

Секретар міської ради

Г.Б. Наумов

Програма фінансування заходів з питань сім'ї та молоді на 2019-2021 роки

Мета програми

Метою програми є створення сприятливих умов, можливостей для самореалізації та розвитку потенціалу молоді та молоді з інвалідністю, підвищення рівня її самостійності, життєстійкості, конкурентоспроможності та активної участі в суспільному житті міста і подальшому розвитку українського суспільства, формування громадянської позиції і національно-патріотичного виховання молодого покоління, а також покращення становища дітей і сімей різних категорій, впровадження гендерних підходів у життєдіяльність територіальної громади.

Склад проблеми, шляхи і способи її розв'язання

Молодіжна і сімейна політика, а також політика забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків визначені в Україні одним із пріоритетних напрямків діяльності держави, яка виступає гарантом захисту інтересів молодих громадян, їх повноцінного розвитку, соціальної підтримки сімей.

У м. Запоріжжі проживає 727,986 тис. осіб, з них: 328,283 тис. осіб – чоловіки, 399,703 тис. осіб – жінки, в т.ч. 186,248 тис. осіб – молодь у віці 14-35 років.

Програма фінансування заходів з питань сім'ї та молоді на 2019-2021 роки (далі – Програма) базується на необхідності формування та реалізації державної молодіжної, сімейної та гендерної політики, що створює безпечний та інклюзивний перехід від дитинства до дорослості, надання молодим людям можливостей для успішної соціалізації, реалізацію їхнього потенціалу та підвищення їхньої спроможності бути самостійними, сприяє всебічному розвитку сім'ї та кожного з її членів, виконання сім'єю своїх функцій, підвищення її життєвого рівня, посилення ролі сім'ї як первинного осередку суспільства.

Попри значну увагу органів місцевого самоврядування міста до питань молоді, сімейної політики, ситуація у означеній сфері характеризується низкою проблем:

- низький рівень участі молоді у суспільному житті, в діяльності інститутів громадянського суспільства, тому числі молодіжних і дитячих громадських організаціях, волонтерських проектах та процесах ухвалення рішень, що стосуються вирішення питань молоді;

- високий рівень безробіття, неофіційної зайнятості та міграції серед молоді, низька частка молоді, яка свідомо планує свою кар'єру з урахуванням власних інтересів і компетенцій та прогнозів і потреб ринку праці України;
- низький рівень компетентностей та можливостей для ведення молоддю підприємницької діяльності;
- низький рівень відповідального ставлення молоді до планування сім'ї, підготовки до сімейного життя, формування у неї розуміння важливості ролі сім'ї;
- збільшення кількості сімей з дітьми, які потребують підтримки, зростає кількість кризових явищ, пов'язаних з умовами виховання у сім'ях;
- низький рівень культури сімейних стосунків, формування та розвитку сімейних цінностей та утвердження відповідального батьківства;
- недостатня увага батьків до інтересів дітей, організації їх дозвілля, вихованню у них поваги до загальноприйнятих правил поведінки у суспільстві, формуванню позитивного погляду на життя в цілому;
- низький рівень толерантності та високий рівень агресії і насильства в молодіжному середовищі, а також поширення явища насильства в сім'ї;
- недостатній рівень мобільності молоді, обмежені можливості для проведення змістовного дозвілля, недостатньо розвинена мережа молодіжних центрів, клубів, просторів за місцем проживання;
- поширення негативних явищ у молодіжному середовищі, погіршення стану фізичного, психічного і репродуктивного здоров'я молоді, високий рівень захворюваності серед молоді, неготовність значної частини молоді до свідомого вибору здорового способу життя, що особливо важливо в умовах появи нових загроз для життя та здоров'я населення (зокрема пандемія COVID-19, спричинена вірусом SARS-CoV-2);
- низький рівень поінформованості та усвідомлення сутності політики забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

Тому забезпечення сталого соціального становлення та розвитку молоді та сімей, реалізації їх конституційних прав потребує посилення координації зусиль органів місцевого самоврядування, громадських організацій у цьому напрямі та обумовлює необхідність прийняття міською радою цієї програми.

Програма розроблена відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 № 280/97-ВР, Закону України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» від 05.02.1993 № 2999-ХІІ, ґрунтується на науковому аналізі стану і проблем розвитку української молоді, сім'ї, результатів попереднього етапу реалізації державної молодіжної і сімейної політики в Україні, а також враховує програмні вимоги і перспективи, визначені Планом заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною з однієї сторони та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергетики і їхніми державами-членами з іншої сторони, затвердженим постановою Кабінету Міністрів

України від 25 жовтня 2017 року № 1106, Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року, затверджених Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 772, документами організації Об'єднаних Націй, Європейського Союзу та Ради Європи, що регламентують засади розвитку молодіжної і сімейної політики.

Для реалізації Програми необхідно:

- здійснити комплекс заходів, спрямованих на реалізацію державної молодіжної та сімейної політики в місті Запоріжжі;
- залучити до співпраці молодіжні громадські організації, органи студентського самоврядування, благодійні та інші установи, діяльність яких спрямована на підтримку сім'ї та молоді.

Завдання і заходи

Основним завданням Програми є:

Створення сприятливих умов для соціального становлення і розвитку молоді та сімей міста Запоріжжя, а саме:

- проведення заходів спрямованих на створення умов та сприяння патріотичному, творчому, інтелектуальному розвитку студентської та учнівської молоді, розвиток міжнародного молодіжного співробітництва;
- заходи з популяризації та утвердження здорового і безпечного способу життя та культури здоров'я серед молоді;
- заходи з розвитку громадської активності молоді, забезпечення постійної співпраці органів місцевого самоврядування з молодіжними, студентськими, громадськими організаціями;
- проведення заходів спрямованих на створення умов для всебічного розвитку, організації змістовного дозвілля сімей міста, підвищення ролі сім'ї як основи суспільства.

Обсяги та джерела фінансування

Фінансове забезпечення заходів Програми здійснюється за рахунок коштів бюджету міста.

Витрати на заходи, передбачені Програмою, за розрахунками складають 6 401,171 тис.грн.

Очікувані результати, ефективність програми

Виконання Програми дасть змогу:

- підвищити рівень патріотичної свідомості, інтелектуального та творчого розвитку молоді (планується охопити 8,5 тис. осіб);

- створити сприятливі умови для формування свідомого ставлення молоді до збереження власного здоров'я, переваг здорового способу життя (планується залучити 4,5 тис. осіб);

- підвищити громадську активність молоді, сформувати активну життєву позицію молодих громадян міста (планується залучити 6,1 тис. осіб);

- залучити більшу кількість сімей до участі у міських заходах, спрямованих на підтримку та розвиток сімейних цінностей у суспільстві, гендерної рівності, відповідального батьківства (планується залучити 6,0 тис. осіб).

Координація та контроль за ходом виконання програми

Департамент спорту, сім'ї та молоді Запорізької міської ради забезпечує виконання запланованих Програмою завдань та заходів і досягнення очікуваних показників, проводить аналіз і комплексну оцінку результатів виконання завдань та заходів Програми, цільового використання коштів і готує проміжні та щорічні звіти про хід виконання Програми.

Секретар міської ради

Г.Б. Наумов

Додаток 1
до Програми фінансування заходів з
питань сім'ї та молоді на
2019-2021 роки

Завдання і заходи
з виконання Програми фінансування заходів з питань сім'ї та молоді на 2019-2021 роки
(найменування міської цільової програми)

Найменування завдання	Найменування заходу	Головний розпорядник бюджетних коштів, виконавці	Джерела фінансування (бюджет міста, державний, обласний бюджет, інші)	Прогнозні обсяги (тис.грн.)			
				Всього	За роками		
					2019	2020	2021
1	2	3	4	5	6	7	8
Завдання 1							
Створення сприятливих умов для соціального становлення і розвитку молоді та сімей міста Запоріжжя	- заходи спрямовані на створення умов та сприяння патріотичному, творчому, інтелектуальному розвитку студентської та учнівської молоді, розвиток міжнародного молодіжного співробітництва; - заходи з популяризації та утвердження здорового і безпечного способу життя та культури здоров'я серед молоді; - заходи з розвитку громадської активності молоді, забезпечення	Департамент спорту, сім'ї та молоді міської ради, Управління по роботі з молоддю та сім'єю департаменту спорту, сім'ї та молоді міської ради	Бюджет міста	6376,171	2734,910	1191,581	2449,680

	постійної співпраці органів місцевого самоврядування з молодіжними, студентськими, громадськими організаціями; - заходи спрямовані на створення умов для всебічного розвитку, організації змістовного дозвілля сімей міста, підвищення ролі сім'ї як основи суспільства.					6376,171	2734,910	1191,581	2449,680
Разом за завданням 1									
Завдання 2									
Проекти Громадського бюджету м.Запоріжжя	Проекти-переможці за кошти Громадського бюджету	Департамент спорту, сім'ї та молоді міської ради, Управління по роботі з молоддю та сім'єю департаменту спорту, сім'ї та молоді міської ради	Бюджет міста			25,000	0	25,000	0
Разом за завданням 2									
Разом за програмою						25,000	0	25,000	0
						6401,171	2734,910	1216,581	2449,680

Г.Б. Наумов

Секретар міської ради

Додаток 2
до Програми фінансування заходів з
питань сім'ї та молоді на
2019-2021 роки

Орієнтовні обсяги та джерела фінансування
Програми фінансування заходів з питань сім'ї та молоді на 2019-2021 роки
(найменування міської цільової програми)

	Обсяги фінансових ресурсів, всього	За роками виконання		
		2019	2020	2021
1	2	3	4	5
Бюджет міста	6401,171	2734,910	1216,581	2449,680
Державний бюджет	0	0	0	0
Обласний бюджет (інша субвенція)	0	0	0	0
Інші джерела*	0	0	0	0
Усього	6401,171	2734,910	1216,581	2449,680

*Інші джерела можуть включати гранти, власні кошти, залучені кредити, інші джерела, не заборонені чинним законодавством

Секретар міської ради

Г.Б. Наумов

Додаток 3
до Програми фінансування заходів з
питань сім'ї та молоді на
2019-2021 роки

Очікувані результати
виконання Програми фінансування заходів з питань сім'ї та молоді на 2019-2021 роки
(найменування міської цільової програми)

№	Найменування завдання	Найменування показників виконання завдання	Одиниця виміру	Головний розпорядник бюджетних коштів	Значення показників			
					Всього	У тому числі за роками		
					2019	2020	2021	
1	Створення сприятливих умов для соціального становлення і розвитку молоді та сімей міста Запоріжжя	Кількість заходів	одиниця	Департамент спорту, сім'ї та молоді міської ради, Управління по роботі з молоддю та сім'єю департаменту спорту, сім'ї та молоді міської ради	144	49	39	56
		Кількість учасників заходів	особа		114295	81085	8085	25125
2	Проекти Громадського бюджету м.Запоріжжя	Кількість проектів-переможців за кошти Громадського бюджету	одиниця		1	0	1	0

Секретар міської ради

Г.Б. Наумов

Міська програма підтримки обдарованої молоді м. Запоріжжя на 2019-2021 роки

Мета програми

Метою програми є підтримка обдарованої молоді, стимулювання розвитку творчого потенціалу молоді міста, створення умов для виховання інтелектуальної та творчої еліти м. Запоріжжя.

Склад проблеми, шляхи і способи її розв'язання

Молодь відіграє ключову роль у здійсненні поступального розвитку суспільства. Саме молодь є найбільш динамічною частиною громадського суспільства, генератором та провідником нових ідей. Тому успішність будь-яких суспільно-економічних перетворень у місті, так і країни в цілому, залежить від умов соціалізації й розвитку молодого покоління. Реалізація молодіжної політики у місті Запоріжжі є одним із пріоритетних напрямів діяльності міської ради. Для суспільства це має принципове значення, адже саме молодь є тією соціальною групою, яка вирішальним чином визначає зміст і характер майбутнього, акумулює в собі перспективні тенденції суспільного розвитку.

У м. Запоріжжі функціонує 6 закладів вищої освіти (академії, інститути, університети), 14 закладів вищої освіти (коледжі), 11 закладів професійної (професійно-технічної) освіти, 35 дитячо-юнацьких спортивних шкіл (20 фінансуються з місцевого бюджету), 13 закладів початкової мистецької освіти.

Учнівська та студентська молодь гідно представляє Запоріжжя на спортивних, творчих, наукових заходах Міжнародного, Всеукраїнського, обласного рівнів. Молодь міста бере активну участь у громадському житті міста, займається науково-дослідною роботою, волонтерською діяльністю.

Міська програма підтримки обдарованої молоді м. Запоріжжя на 2019-2021 роки (далі – Міська програма) передбачає впровадження механізму стимулювання обдарованої молоді у вигляді адресної матеріальної підтримки обдарованої молоді міста шляхом призначення та виплати стипендій міського голови.

Міська програма розроблена відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 № 280/97-ВР, Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII, Указу Президента України «Про заходи

щодо розвитку системи виявлення та підтримки обдарованих і талановитих дітей та молоді» від 30.09.2010 № 927/2010.

Критеріями щодо призначення матеріальної підтримки (стипендій міського голови) обдарованій молоді міста є: високий бал успішності у навчанні; досягнення у науковій роботі; досягнення у громадській та волонтерській діяльності; досягнення у спорті; досягнення у творчій та аматорській діяльності; активна участь в організації та проведенні міських заходів, проектів.

У рамках Міської програми матеріальна підтримка надається представникам обдарованої молоді міста, а саме:

1. 11 молодим вченим;
2. 359 студентам закладів вищої освіти (академії, інститути, університети);
3. 70 студентам закладів вищої освіти (коледжі);
4. 103 учням закладів професійної (професійно-технічної) освіти;
5. 40 вихованцям дитячо-юнацьких спортивних шкіл, які досягли значних досягнень у спорті;
6. 20 учням мистецьких шкіл, які досягли значних досягнень у галузі культури і мистецтв;
7. 10 представників учнівської та студентської молоді за значний особистий внесок у розвиток молодіжного руху міста.
8. Запорізькі спортсмени-кандидати на участь у XXXII олімпійських іграх у м. Токіо (Японія) за окремим списком, затвердженим наказом департаменту.

Завдання і заходи

Основним завданням Міської програми є матеріальна підтримка обдарованої молоді (молодих вчених, студентів закладів вищої освіти початкового, першого та другого рівнів, учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти, вихованців дитячо-юнацьких спортивних шкіл, учнів шкіл естетичного виховання).

Обсяги та джерела фінансування

Фінансове забезпечення заходів Міської програми здійснюється за рахунок коштів бюджету міста.

Витрати на заходи, передбачені програмою, за розрахунками складають 10845,152 тис.грн.

Очікувані результати, ефективність програми

Реалізація Міської програми дозволить надати матеріальну підтримку обдарованій молоді (молодим вченим, студентам закладів вищої освіти початкового, першого та другого рівнів, учням закладів професійної (професійно-технічної) освіти, вихованцям дитячо-юнацьких спортивних шкіл, учням шкіл естетичного виховання, представникам учнівської та студентської молоді), що дозволить впровадити дієвий механізм стимулювання обдарованої молоді, створити у місті сприятливі передумови для життєвого самовизначення та самореалізації молодих громадян, підтримки їхньої інноваційної діяльності.

Координація та контроль за ходом виконання програми

Департамент спорту, сім'ї та молоді Запорізької міської ради забезпечує виконання запланованих Міською програмою завдань та заходів і досягнення очікуваних показників, проводить аналіз і комплексну оцінку результатів виконання завдань та заходів Міської програми, цільового використання коштів і готує проміжні та щорічні звіти про хід виконання Міської програми.

Секретар міської ради

Г.Б. Наумов

Додаток 1
до Міської програми підтримки
обдарованої молоді м. Запоріжжя на
2019-2021 роки

Завдання і заходи
з виконання Міської програми підтримки обдарованої молоді м. Запоріжжя на 2019-2021 роки
(найменування міської цільової програми)

Найменування завдання	Найменування заходу	Головний розпорядник бюджетних коштів, виконавці	Джерела фінансування (бюджет міста, державний, обласний бюджети, інші)	Прогнозні обсяги (тис.грн.)			
				Всього	2019	2020	2021
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Матеріальна підтримка обдарованої молоді	Матеріальна підтримка молодим вченим, студентам закладів вищої освіти початкового, першого та другого рівнів, учням закладів професійної (професійно-технічної) освіти, вихованцям дитячо-юнацьких спортивних шкіл, учням шкіл естетичного виховання, представникам учнівської та студентської молоді, спортсменам - кандидатам на участь у XXXII олімпійських іграх	Департамент спорту, сім'ї та молоді міської ради, управління по роботі з молоддю та сім'єю департаменту спорту, сім'ї та молоді міської ради	Бюджет міста	10845,152	3356,634	3914,734	3573,784
Разом за завданням				10845,152	3356,634	3914,734	3573,784
Разом за програмою				10845,152	3356,634	3914,734	3573,784

Секретар міської ради

Г.Б. Наумов

Додаток 2
до Міської програми підтримки
обдарованої молоді м. Запоріжжя на
2019-2021 роки

Орієнтовні обсяги та джерела фінансування

Міської програми підтримки обдарованої молоді м. Запоріжжя на 2019-2021 роки
(найменування міської цільової програми)

	Обсяги фінансових ресурсів, всього	За роками виконання		
		2019	2020	2021
1	2	3	4	5
Бюджет міста	10845,152	3356,634	3914,734	3573,784
Державний бюджет	0	0	0	0
Обласний бюджет (інша субвенція)	0	0	0	0
Інші джерела*	0	0	0	0
Усього	10845,152	3356,634	3914,734	3573,784

*Інші джерела можуть включати гранти, власні кошти, залучені кредити, інші джерела, не заборонені чинним законодавством

Секретар міської ради

Г.Б. Наумов

Додаток 3
до Міської програми підтримки
обдарованої молоді м. Запоріжжя на
2019-2021 роки

Очікувані результати
виконання Міської програми підтримки обдарованої молоді м. Запоріжжя на 2019-2021 роки
(найменування міської цільової програми)

№	Найменування завдання	Найменування показників виконання завдання	Одиниця виміру	Головний розпорядник бюджетних коштів	Значення показників		
					Всього	У тому числі за роками	
					2019	2020	2021
1	Матеріальна підтримка обдарованої молоді	Кількість осіб, яким буде надана матеріальна підтримка	особа	Департамент спорту, сім'ї та молоді міської ради, Управління по роботі з молоддю та сім'єю департаменту спорту, сім'ї та молоді міської ради	1884	630	627
							627

Секретар міської ради

Г.Б. Наумов

**Цільова програма забезпечення
молоді міста Запоріжжя житлом на 2018-2021 роки**

Загальні положення програми

Цільова програма забезпечення молоді міста Запоріжжя житлом на 2018-2021 роки спрямована на розв'язання житлової проблеми молоді шляхом сприяння розвитку молодіжного будівництва, удосконалення механізмів придбання житла і забезпечення на цій основі подальшого розвитку системи іпотечного житлового кредитування.

Головною передумовою необхідності затвердження та реалізації Програми є низький рівень забезпеченості населення міста, зокрема, молоді, житлом і, як наслідок, наявна потреба у поліпшенні житлових умов населення. Треба мати на увазі, що у випадку вирішення житлової проблеми молоді разом з нею вирішується проблема і для інших членів родини – батьків, молодшого покоління тощо.

Розв'язання проблеми забезпечення житлом молоді насамперед має покращити демографічну ситуацію, створити необхідні умови для поліпшення соціально-побутового та економічного становища молодих сімей і одиноких громадян, сприятиме їх гармонійному розвитку як одного з чинників становлення та самореалізації молоді.

На реалізацію Цільової програми забезпечення молоді міста Запоріжжя житлом у 2018-2019 роках з міського бюджету виділено 23477,02 тис. грн. та надано 36 пільгових довготермінових кредитів молодим сім'ям та одиноким молодим громадянам на будівництво (реконструкцію) і придбання житла на території міста Запоріжжя.

Продовження даної програми дасть змогу молодим сім'ям та одиноким молодим громадянам вирішити їх житлові проблеми, забезпечити упевненість у завтрашньому дні. Як наслідок цього створюються передумови до сповільнення відтоку молодих активних людей з міста.

Цільова комплексна програма забезпечення молоді міста Запоріжжя житлом (далі – Програма) розроблена відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 № 280/97-ВР, Закону України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» від 05.02.1993 № 2999-ХІІ, постанови Кабінету Міністрів України від 29.05.2001 № 584 «Про порядок надання пільгових довготермінових кредитів молодим сім'ям та одиноким молодим громадянам на будівництво (реконструкцію) і придбання житла», постанови Кабінету Міністрів України від 24.10.2012 № 967 «Про затвердження Державної програми забезпечення молоді житлом на 2013-2017 роки» (зі змінами).

Склад проблеми, шляхи і способи її розв'язання

Нестабільність валютного ринку, кризовий стан банківської системи, завищені процентні ставки по кредитах, зниження кредитоспроможності населення в умовах падіння їхніх доходів стали досить суттєвим обмеженням для молодих сімей та самотніх молодих громадян в поліпшенні їх житлових умов.

В Україні постійно спостерігається зростання цін на житлову нерухомість. За останні два роки опосередкована вартість спорудження житла в розрахунку на один квадратний метр на первинному ринку міста Запоріжжя зросла на 9,34 % з 11476,00 грн. у 2019 році до 12551,00 грн. у 2020 році.

З кожним роком кількість молодих сімей та самотніх молодих громадян, які перебувають на квартирному обліку і потребують поліпшення житлових умов постійно зростає, проте значно скорочуються обсяги надання їм житла. За даними районних адміністрацій Запорізької міської ради в 2018 році на квартирному обліку перебувало 1288 осіб, станом на 01.12.2019 – 1377; в 2018 році зняті з квартирної обліку у зв'язку з поліпшенням житлових умов – 9 осіб, в 2019 році – 14.

Мета Програми

Метою Програми є створення належних умов і сприяння реалізації завдань щодо забезпечення житлом молодих сімей та самотніх громадян, створення сприятливих умов для розвитку молодіжного житлового будівництва у м. Запоріжжі.

Перелік завдань та заходів Програми та результативні показники

Головним завданням Програми є:

- збільшення обсягів житлового будівництва для молоді, в тому числі за рахунок добудови об'єктів незавершеного будівництва, придбання житла у новозбудованих будинках та на вторинному ринку;
- створення ефективних фінансово-кредитних механізмів, що забезпечують економічну доступність житла для молодих сімей, молодих спеціалістів, підтримку незаможних молодих громадян з метою покращення житлових умов;
- запровадження додаткових економічних механізмів стимулювання розвитку молодіжного житлового будівництва та використання потенційних можливостей вторинного ринку житла, сприяння здешевленню вартості житла, яке будується для молоді із залученням коштів населення.

Виконання Програми допоможе розв'язати житлові проблеми молоді та створить сприятливі умови для нарощування обсягів житлового будівництва в м. Запоріжжя. Реалізація Програми дасть змогу забезпечити:

- доступність житла та поліпшення житлових умов молодих запорізьких сімей та саодиноких молодих громадян (Додаток 3);
- знизження терміну перебування молоді у черзі на отримання житла;
- поліпшення демографічної ситуації;
- зменшення міграційних процесів;
- здешевлення будівництва;
- добудувати близько двох об'єктів незавершеного будівництва житла на території міста;
- реінвестування повернутих позикових коштів для надання нових кредитів.

Шляхи реалізації програми

Функції Головного розпорядника коштів бюджету м. Запоріжжя передбачених на реалізацію Програми, виконує департамент спорту, сім'ї та молоді Запорізької міської ради.

Виконавцем і координатором Програми виступає Запорізьке регіональне управління Державної спеціалізованої фінансової установи «Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву».

Механізм кредитування молоді відповідно до Програми визначається Порядком надання пільгових довготермінових кредитів молодим сім'ям та саодиноким молодим громадянам на будівництво (реконструкцію) і придбання житла на території міста Запоріжжя, які надаються за рахунок коштів бюджету міста.

Програма реалізується шляхом надання молодим сім'ям та саодиноким молодим громадянам України, які зареєстровані та проживають на території м. Запоріжжя пільгових довготермінових кредитів на будівництво (реконструкцію) і придбання житла у м. Запоріжжя за рахунок коштів бюджету міста через Запорізьке регіональне управління Державної спеціалізованої фінансової установи «Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву».

Витрати, пов'язані з наданням та обслуговуванням пільгових довготермінових кредитів молодим сім'ям та саодиноким молодим громадянам на будівництво (реконструкцію) та придбання житла фінансується за рахунок коштів бюджету міста.

Інші кредитно-фінансові механізми регламентуються відповідними чинними нормативними документами України.

Обсяги та джерела фінансування

Суми фінансового забезпечення Програми з бюджету м. Запоріжжя передбачають надання пільгових довготермінових кредитів молодим сім'ям та саодиноким молодим громадянам на будівництво (реконструкцію) і придбання

житла та витрати, пов'язані з наданням та обслуговуванням пільгових довготермінових кредитів молодим сім'ям та саодиноким молодим громадянам на будівництво (реконструкцію) та придбання житла і корегуються при затвердженні бюджету міста на відповідний рік.

Обсяги та джерела фінансування Програми наведені в Додатку 2.

Координація та контроль за ходом виконання Програми

Департамент спорту, сім'ї та молоді Запорізької міської ради як головний розпорядник здійснює контроль за виконанням Програми та цільовим використанням бюджетних коштів міста, розподіляє обсяги видатків загального та спеціального фондів місцевого бюджету одержувачу коштів – Запорізькому регіональному управлінню Державної спеціалізованої фінансової установи «Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву», затверджує план використання. На підставі одержаної від одержувача бюджетних коштів інформації готує звіт про виконання Програми.

Кредити надаються та обслуговуються Запорізьким регіональним управлінням Державної спеціалізованої фінансової установи «Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву» згідно з Порядком, затвердженим Запорізькою міською радою.

Головний розпорядник коштів та одержувач коштів щороку здійснює аналіз результатів виконання Програми та у разі потреби розробляє пропозиції щодо доцільності продовження тих чи інших заходів, проведення додаткових заходів і завдань, уточнення показників, обсягів і джерел фінансування, переліку виконавців, строків виконання програми та окремих заходів і завдань тощо.

Секретар міської ради

Г.Б. Наумов

Додаток 1
до Цільової програми забезпечення молоді міста
Запоріжжя житлом на 2018-2021 роки

Завдання і заходи

з виконання Цільової програми забезпечення
молоді міста Запоріжжя житлом на 2018-2021 роки
(найменування міської цільової програми)

Найменування завдання	Найменування заходу	Головний розпорядник бюджетних коштів, виконавці	Джерела фінансування (бюджет міста, державний, обласний бюджети, інші)	Прогнозні обсяги (тис.грн)				
				Всього	За роками			
					2018	2019	2020	2021
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Створення сприятливих умов для розвитку молодіжного житлового будівництва	1.Надання молодим сім'ям та одиноким молодим громадянам пільгового довгострокового кредиту на будівництво (реконструкцію) та придбання житла	Департамент спорту, сім'ї та молоді Запорізької міської ради, Запорізьке регіональне управління державної спеціалізованої фінансової	Бюджет міста	26421,405	10000,000	13000,000	2009,700	1411,705

Здійснення виплат, пов'язаних з наданням та обслуговуванням пільгових довгострокових кредитів, наданих на будівництво (придбання) житла	2. Витрати, пов'язані з наданням та обслуговуванням пільгових довгострокових кредитів молодим сім'ям та одиноким молодим громадянам для будівництва (реконструкції) придбання житла	установи "Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву"	Бюджет міста	579,707	230,000	247,020	60,335	42,352
Разом за програмою				27001,112	10230,000	13247,020	2070,035	1454,057

Секретар міської ради

Г.Б. Наумов ✓

Додаток 2
до Цільової програми забезпечення молоді міста
Запоріжжя житлом на 2018-2021 роки

Орієнтовні обсяги та джерела фінансування
Цільової програми забезпечення
молоді міста Запоріжжя житлом на 2018-2021 роки
(найменування міської цільової програми)

	Обсяг фінансування, всього, тис.грн.	За роками виконання			
		2018	2019	2020	2021
1	2	3	4	5	6
Бюджет міста	27001,112	10230,000	13247,020	2070,035	1454,057
Державний бюджет	0	0	0	0	0
Обласний бюджет	0	0	0	0	0
Інші джерела*	0	0	0	0	0
Усього	27001,112	10230,000	13247,020	2070,035	1454,057

*Інші джерела можуть включати гранти, власні кошти, залучені кредити, інші джерела, не заборонені чинним законодавством

Секретар міської ради

Г.Б. Наумов

Додаток 3
до Цільової програми забезпечення молоді міста
Запоріжжя житлом на 2018-2021 роки

Очікувані результати
виконання Цільової програми забезпечення
молоді міста Запоріжжя житлом на 2018-2021 роки
(найменування міської цільової програми)

Найменування завдання	Найменування показників виконання завдання	Одиниця виміру	Головний розпорядник бюджетних коштів	Значення показників			
				всього	У тому числі за роками		
				2018	2019	2020	2021
Створення сприятливих умов для розвитку молодіжного житлового будівництва	Кількість наданих кредитів	кредит	41	17	19	3	2
Здійснення виплат, пов'язаних з наданням та обслуговуванням пільгових довгострокових кредитів, наданих на будівництво (придбання) житла	Кількість укладених договорів, за якими планується здійснювати обслуговування кредитів	одиниць	81	58	77	79	81

Секретар міської ради

Г.Б. Наумов